

NOTAT

Yderområder er attraktive for børnefamilier

Den 11. november 2014

Sags ID: 1922991

Dok.ID: 1922991

JNC@kl.dk

Direkte 3370 3802

Mobil 3131 1749

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Telefon

www.kl.dk

Side 1/6

Hovedkonklusioner:

- Befolkningsforskydningerne indebærer i hovedsagen en søgning mod byområderne.
- Visse landområder går mod den generelle trend, og har øget befolkningstal; herunder øget børnetal.
- 5 landsogne med minimum 100 børn i førskolealderen har haft en vækst i antal førskolebørn på minimum 10 pct. de seneste 5 år.
- Til sammenligning havde landsognene samlet set en tilbagegang i antal førskolebørn på 16,8 pct. i samme periode, og Danmark som helhed et fald på 5,6 pct. i antal førskolebørn.
- Pågældende 5 sogne er karakteriseret ved at have umiddelbar adgang til infrastruktur med forbindelse til større byer eller have et attraktivt lokalt arbejdsmarked.
- Forældrene er gennemsnitligt 1-2 år yngre end småbørnsforældre i landdistrikterne længere væk fra de største byer generelt.
- Samtidig er relativt flere uden yderligere formel uddannelse end grundskolen.
- Mellem hver tredje og halvdelen af børnefamilierne er tilflyttere.
- Forældrene har en beskæftigelsesgrad der over en periode gennemsnitligt svarer til den øvrige lokalbefolkning.

Den overordnede trend er urbanisering

Befolkningsforskydninger pågår i det danske samfund. De generelle trends er en overordnet søgning mod de større byer, og en lokal kondensering i bysamfund af en vis størrelse. Landdistrikter længere væk fra de største byer har samlet set haft en nedgang i befolkningstallet på 4 pct., jf. tabel 1. Årsagerne kan være mange. Herunder skal en del af forklaringen findes i det bredere udbud byerne har mht. uddannelse og jobmuligheder.

Tabel 1: Befolkningsudvikling for forskellige områdetyper

	Ændring i befolkningstal 2009-2014
Byområder i eller tæt på de største byer	+6 pct.
Landdistrikter tæt på de største byer	Uændret
Byområder længere væk fra de største byer	+2 pct.
Landdistrikter længere væk fra de største byer	-4 pct.
Hele landet	+3 pct.

Kilde: Regional- og Landdistriktspolitisk Redegørelse 2014

En del af forklaringen på udviklingen er, at især unge og børnefamilierne bosætter sig i byerne. Det bevirker på længere sigt, at grundlaget for befolkningsvækst svinder ind. For områder, som ikke tiltrækker og fastholder unge og børnefamilier, vil den ældre del af befolkningen udgøre en relativt stor andel. Med stigende tilflytninger, øget fraflytning og en naturlig afgang blandt de ældre, vil befolkningstallet falde. Det er situationen for en stor del af de landdistrikter som ligger længere væk fra de største byer.

Nogle landdistrikter tiltrækker børnefamilier

Der findes egne af landet, hvor udviklingen er anderledes. Nogle områder går mod den generelle trend med øget urbanisering og søgning mod de større byer. Selv områder, der ligger i tyndere befolkede egne længere væk fra de største byer kan tiltrække og fastholde borgere. Blandt andet findes der områder som har et voksende antal børnefamilier. Herunder er der egne, som har voksende børnetal, som indikation af at det er attraktivt for børnefamilier at bosætte sig der. Det sker på trods af at antal børn i alderen 0-5 år for Danmark som helhed er faldet fra ca. 392.000 i 2009 til ca. 370.000 i 2014, svarende til et fald på ca. 5,6 pct. Til sammenligning havde sogne i landdistrikterne længere væk fra de største byer samlet set et fald på 16,8 pct. i antal førskolebørn. I det følgende sættes fokus på sogne af den

pågældende type som har et betydeligt øget antal børn i førskolealderen, dvs. 0-5 år.

Der ses her kun på de befolkningsmæssigt større sogne for at sikre, at udviklingerne bygger på et sikkert bredt datagrundlag. Der er 5 sogne i den pågældende kategori, som havde mindst 100 børn i førskolealderen og en tilvækst de seneste 5 år på minimum 10 pct., *jf. tabel 2*.

Tabel 2: Sogne i landdistrikter længere væk fra de største byer med minimum 100 børn i førskolealderen og en vækst i antallet på minimum 10 pct.

Sogn	Kommune	Antal børn 0-5 år i 2014	Vækst seneste 5 år
Snedsted (8660)	Thisted (787)	123	19,4 pct.
Fuglebjerg (7331)	Næstved (370)	149	16,4 pct.
Ansager (8872)	Varde (573)	118	14,6 pct.
Brede (9047)	Tønder (550)	127	11,4 pct.
Mørkøv (7302)	Holbæk (316)	151	11,0 pct.

Kilde: Statistikbanken KM5 og grupperingsnøglen fra Regional- og Landdistriktspolitisk Redegørelse 2014

For nogle af sognene gælder at de også tidligere har haft højere børnetal, men efter at det har fluktueret fra år til år, synes det at have stabiliseret sig på et højere niveau. Det gælder for Brede og Ansager.

Infrastruktur synes at have betydning

De 5 sogne med betydelig vækst i børnetallet ligger spredt over landet, dels på Syd- og Vestsjælland, i Nordvestjylland, Sydvestjylland og i Sønderjylland, *jf. tabel 2*. Der kan være forskellige årsager til, at de pågældende områder tiltrækker unge og børnefamilier. Fælles for dem synes at være en attraktiv adgang til nærliggende jobmarkeder.

Et af områderne, Brede Sogn i Sønderjylland, har Bredebro som hovedby. Der har skotøjsfabrikken Ecco hovedkontor, hvilket kan være en del af forklaringen på, at det er et attraktivt område at bosætte sig.

I det sydvestjyske ligger Ansager Sogn, ca. 20 km øst for Varde, 15 km til Grindsted og 25 km til Billund. Der synes dermed at være gode muligheder for at pendle til nærliggende jobrige områder.

Snedsted sogn, i det nordvestjyske, ligger ca. 4-5 km fra Thisted og mellem Vilsundbroen og Nationalpark Thy. Det giver en beliggenhed i et trafikalt knudepunkt, med gode forbindelser til især Thisted og til Mors, Salling og videre ned i Jylland.

Fuglebjerg på Sydsjælland ligger midt mellem Næstved og Slagelse. Dermed er der en bekvem pendlingsafstand på ca. 17-18 km til begge byer.

Mørkøv på Vestsjælland ligger tæt 20 km fra Holbæk. Derved er det muligt at pendle til nærliggende Holbæk og øvrige større byer som eksempelvis Slagelse og Roskilde, samtidig med at det er muligt at pendle til hovedstadsområdet.

Forældrene er lidt yngre end andre forældre

Blandt forældre til børn i alderen 0-5 år i landområderne længere væk fra de største byer er 32,9 år for mødrene og 35,7 år for fædrene, jf. tabel 3.

Tabel 3: Gennemsnitsalder for forældre til 0-5 årige i landdistrikterne længere væk fra de største byer, 2014.

	Gennemsnitsalder for mødrene	Gennemsnitsalder for fædrene
Alle landdistrikter længere væk fra de største byer	32,9	35,7
Snedsted (8660)	31,7	33,9
Fuglebjerg (7331)	31,4	34,4
Ansager (8872)	31,9	34,8
Brede (9047)	30,8	34,4
Mørkøv (7302)	31,6	34,1

Kilde: Egne beregninger på registerdata og grupperingsnøglen fra Regional- og Landdistriktspolitiske Redegørelse 2014

For landdistrikterne længst væk fra de største byer med betydelig vækst i antal førskolebørn, er forældrene gennemsnitligt -2 år yngre end gennemsnittet for den pågældende områdetype som helhed.

...og der er flere kortuddannede

I landdistrikterne længere væk fra de største byer er det 18,7 pct. af mødre og 21,2 pct. af fædre til førskolebørnene som har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Andelene blandt forældre til børn i førskolealderen i områderne med betydelig vækst i børnetallet er højere. Dermed er der flere i pågældende landområder uden yderligere formel uddannelse end grundskolen. Det skal ses i lyset af at de samtidig gennemsnitligt er yngre, og dermed alt andet lige ikke har haft lige så lang tid til at færdiggøre yderligere uddannelse.

Tabel 3: Uddannelsesniveau blandt forældre til 0-5 årige i landdistrikterne længere væk fra de største byer, 2013.

	Andel mødre med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse	Andel fædre med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse
Alle landdistrikter længere væk fra de største byer	18,7 pct.	21,2 pct.
Snedsted (8660)	21,9 pct.	30,4 pct.
Fuglebjerg (7331)	34,3 pct.	31,6 pct.
Ansager (8872)	23,5 pct.	25,4 pct.
Brede (9047)	26,1 pct.	22,3 pct.
Mørkøv (7302)	23,4 pct.	30,0 pct.

Kilde: Egne beregninger på registerdata og grupperingsnøglen fra Regional- og Landdistriktspolitiske Redegørelse 2014

Det skal dog holdes for øje, at de 5 sogne er spredt ud over hele landet, og at det generelle uddannelsesniveau varierer landsdelene imellem.

Beskæftigelse

Arbejdsmarkedstilknytningen for gruppen af førskoleforældre i de 5 sogne skiller sig ikke signifikant ud fra beskæftigelsen for lokalbefolkningen generelt. Dog svinger andelene af beskæftigede noget over tid; da der er tale om en relativt lille gruppe mennesker. Herunder har der for enkelte af sognene været tale om faldende andele af mødrene som var i beskæftigelse i årene 2009 og 2010, men det har rettet sig igen i efterfølgende år.

For pågældende sogne og kommuner har perioden været præget af faldende beskæftigelse generelt. Det gælder gennemsnitligt på tilsvarende måde for gruppen af forældre til førskolebørnene.

En stor del er tilflyttere

Blandt mødrene til førskolebørnene i landområderne længere væk fra de største byer er mellem en tredjedel og halvdelen tilflyttere, *jf. tabel 4*. For områderne Snedsted og Ansager drejer det sig om ca. hver tredje, mens det for Fuglebjerg, Brede og Mørkøv er ca. hver anden blandt mødrene som 2 år før barnets fødsel boede et andet sted. Blandt tilflytterne er det ca. halvdelen som allerede boede andetsteds i den pågældende kommune, hvorfra de flyttede til det pågældende område med stor vækst i børnetallet.

Tabel 4: Andel blandt mødrene til de 0-5 årige i landdistrikterne længere væk fra de største byer som 2 år inden barnets fødsel er flyttet til, 2014.

Sogn (kommune)	Andel som er flyttet til fra andre kommuner	Andel som er flyttet til fra andre steder i samme kommune	Andel tilflyttere i alt
Snedsted (Thisted)	13,1 pct.	18,0pct.	31,1pct.
Fuglebjerg (Næstved)	26,2 pct.	24,8pct.	51,0pct.
Ansager (Varde)	21,4pct.	11,1pct.	32,5pct.
Brede (Tønder)	26,8pct.	22,8pct.	49,6pct.
Mørkøv (Holbæk)	25,2pct.	25,8pct.	51,0pct.

Kilde: Egne beregninger på registerdata og grupperingsnøglen fra Regional- og Landdistriktspolitisk Redegørelse 2014

Bem.: Andre kommuner dækker alle som flytter til udefra, herunder også fra udlandet.